

Yksilöllinen nuorisotyö

Yksilöllistä nuorisotyötä tehdään henkilökohtaisesti nuoren kanssa. Työ voi olla ennaltaehkäisevää tai korjaavaa nuorisotyötä.

Käytettävät työmenetelmät ja -tavat määräytyvät nuoren tarpeista. Yksilöllisen nuorisotyön tavoitteena on tukea nuoren kasvua ja kehitystä. Vahvistamalla nuoren itsetuntoa tuetaan nuorta kehittymään oman elämänsä aktiiviseksi toimijaksi.

Nuorten suunnitelmallinen tukeminen

Nuorten suunnitelmallinen tukeminen kohdistuu pääsääntöisesti 7–17-vuotiaisiin lapsiin ja nuoriin. Toiminnot toteutetaan nuorten tarpeet ja alueen erityispiirteet huomioiden. Suunnitelmallisessa tukemisessa nuori kohdataan sekä yksilönä että ryhmässä. Toiminta on kohdennettua ja osallistuminen perustuu lasten ja nuorten vapaaehtoisuuteen.

Nuorten tieto- ja neuvontatyö

Nuorten tieto- ja neuvontatyö on ehkäisevää nuorisotyötä, jossa tarjotaan ammattitaitoista tietoa, ohjausta ja neuvontaa erilaisissa nuorten elämään liittyvissä kysymyksissä ja tilanteissa. Palvelut perustuvat nuorten tiedon ja tuen tarpeisiin. Nuorten tieto- ja neuvontatyön tehtävä on tukea nuoren yksilöllistä kasvua ja kehitystä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

Monialainen nuorisotyö

Monialainen nuorisotyö tarjoaa palveluita silloin, kun nuori tai hänen läheisensä kokee, että nuorella on tuen tarvetta jollain elämän alueella. Helposti saavutettavat ja poikkihallinnolliset palvelut ovat tarkoitettu oululaisille alle 30-vuotiaille nuorille. Byströmin nuorten palveluissa nuoren on mahdollisuus saada viiden eri emo-organisaation palveluita, jolloin nuori saa tarvitsemansa yksilölliset palvelut samasta paikasta.

Nuorten työpajatoiminta

Työpajapalvelujen pääasiallisena kohderyhmänä ovat työttömät ja työnhakijana olevat 17-24-vuotiaat oululaiset nuoret, jotka tarvitsevat tukea koulutukseen ja työelämään siirtymisessä. Erityisen tarpeen perusteella työpajavalmennukseen voidaan ottaa myös alle 17-vuotiaita sekä 25 ikävuotta vanhempia nuoria aikuisia.

Nuorelta ei edellytetä koulutusta tai osaamista pajalle tullessaan, oma motivaatio osallistua toimintaa riittää. Työpajat tarjoavat nuorille mahdollisuutta työkokeiluun, kuntouttavaan työtoimintaan ja palkkatukityöhön. Lisäksi oppilaitosyhteistyön kautta toisen asteen opiskelijoille työssäoppimispaikkoja.

Nuorten suunnitelmallinen tukeminen

Nuorten suunnitelmallinen tukeminen kohdistuu pääsääntöisesti 7–17-vuotiaisiin nuoriin. Työskentelyn lähtökohdانا on monialainen yhteistyö, jonka kautta huomioidaan nuorten erilaiset tarpeet. Toiminnot toteutetaan jo olemassa olevilla resursseilla alueen erityispiirteet huomioiden.

Suunnitelmallisessa tukemisessa nuori kohdataan sekä yksilönä että ryhmässä. Toiminta on kohdennettua ja osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Työskentely nuorten suunnitelmalliseksi tukemiseksi alkaa tarvelähtöisesti, jolloin määritellään tavoitteet, työskentelyn kesto ja arviointi. Työtä tehdään yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden, kolmannen sektorin, seurakuntien ja poliisin kanssa.

Tavoitteet

Nuoren suunnitelmallisen tukemisen tavoitteena on tukea nuoren yksilöllistä kasvua ja vahvistaa tervettä itsetuntoa. Nuorta autetaan pääsemään eteenpäin omassa elämässään esim. jatko-opiskelupaikan löytymisen avulla.

Suhdeteoria

Suhde itseen ja toisiin nuoriin

Toiminnassa nuorille mahdollistetaan onnistumisen kokemuksia, minkä avulla vahvistetaan nuorten itsetuntoa. Nuorta tuetaan ottamaan vastuu omasta elämästään ja itseään koskevista asioista. Ryhmissä nuoret saavat vertaistukea toisiltaan ja ryhmien tavoitteet tukevat nuorten yksilöllisiä tarpeita.

Suhde luotettaviin ja turvallisiin aikuisiin

Toiminta tarjoaa nuorelle tärkeitä kokemuksia siitä, että häntä kuullaan ja hänestä ollaan kiinnostuneita. Ohjaaja luo nuoren kanssa turvallisen ympäristön, jossa nuoren on mahdollista ilmaista itseään. Toiminnassa pyritään mahdollisuuksien mukaan kasvatuskumppanuuteen vanhempien kanssa sekä edistämään perheen hyvinvointia.

Suhde alueeseen ja omaan lähiympäristöön

Nuorten suunnitelmallinen tukeminen toteutetaan nuoren omassa kehitysympäristöissä. Tämä tukee tutustumista alueeseen ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Suhde yhteiskuntaan

Toiminnan kautta nuorille tarjotaan keinoja vaikuttaa omaan tulevaisuuteen. Nuorten kanssa yhdessä hankitaan tietoa yhteiskunnasta ja sen toiminnasta. Tavoitteena on, että nuoret oppivat ymmärtämään omien ratkaisujensa vaikutukset omaan elämään. Nuoria kannustetaan aktiiviseen osallisuuteen ja päätöksentekoon.

Menetelmät

Nuorisotyö koulussa

Kouluissa tehtävää nuorisotyötä ovat esimerkiksi luokkien ryhmätykset, vanhempainillat, välituntitoiminnot, haastattelut ja toiminta joustavan perusopetuksen ryhmässä.

Pienryhmät

Erilaisia pienryhmätoimintoja ovat esimerkiksi tyttö- ja poikaryhmät sekä erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten kanssa tehtävä toiminta.

Näppihaukka- ja PulloPois -toiminta käyttäen Lapset puheeksi -menetelmää

Näppihaukka- ja Pullopois -toiminnot ovat työmenetelmiä, joiden avulla puututaan lasten ja nuorten näpistelyyn tai päihteiden käyttöön.

Nuorten tieto- ja neuvontatyö

Nuorten tieto- ja neuvontatyö on ehkäisevää nuorisotyötä, jossa tarjotaan ammattitaitoista tietoa, ohjausta ja neuvontaa erilaisissa nuorten elämään liittyvissä kysymyksissä ja tilanteissa. Nuorten tieto- ja neuvontatyöllä tuetaan nuorten kasvua, itsenäistymistä ja hyvinvointia. Palvelut perustuvat nuorten tiedon ja tuen tarpeisiin.

Oulussa nuorten tieto- ja neuvontatyön kohderyhmänä ovat kaikki 13-30-vuotiaat oululaiset nuoret, heidän vanhempansa ja nuorten parissa työskentelevät.

Nuorten tieto- ja neuvontakeskus Napin palvelut ovat ehkäiseviä palveluita, jotka tukevat nuoren kasvua ja hyvinvointia aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Nuorille tarjotaan heidän tarvitsemaansa tietoa, neuvontaa ja ohjausta eri elämäntilanteissa. Napin palvelut ovat avoimia kaikille nuorille yhdenvertaisesti ajasta ja paikasta sekä nuoren yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta.

Nuori saa ohjausta ja neuvontaa tieto- ja neuvontakeskus Napissa, Nettinappi verkkopalvelussa sekä puhelimitse. Napissa huolehditaan nuoren vastaanottamisesta ja kohtaamisesta, nuoren tilanteen kartoittamisesta sekä eteenpäin ohjauksesta Byströmin nuorten palveluiden palvelukokonaisuudessa. Napissa tuetaan ja autetaan nuorta jäsentämään elämäntilannettaan ja selkiinnyttämään palveluntarvettaan.

Tyypillisiä aiheita, joiden parissa nuoret asioivat Byströmillä ja tieto- ja neuvontapalveluissa Napissa ovat työllistyminen, opiskelu, asuminen ja itsenäistyminen, terveys ja hyvinvointi, päihteet ja riippuvuudet, raha-asiat, maailmalle lähteminen ja ihmissuhteet. Nuori saa ohjausta näissä asioissa kahdenkeskisissä keskusteluissa. Tarvittaessa asiakas ohjataan ja saatetaan muihin palveluihin Byströmin nuorten palveluissa, muihin Oulun kaupungin palveluyksiköihin tai kolmannen sektorin palveluiden pariin.

Nuorten tieto- ja neuvontakeskus Nappi toimii myös nuoren omatoimisen asioinnin palvelupisteenä. Napissa nuoren on mahdollista hakea tietoa itsenäisesti, tulostaa sekä kopioida tarvitsemaansa asiakirjoja. Napissa sijaitsee myös Oulun kaupunginkirjaston Byströmin toimipiste, josta löytyy nuorten elämään liittyvää tietokirjallisuutta.

Osa oululaisia nuorten tieto- ja neuvontapalveluja on myös nuorten tieto- ja neuvontakeskus Napin ylläpitämä [NettiNappi.fi](https://www.nettinappi.fi)-palvelu nuorille. NettiNappiin on koottu nuorille kattavasti tietoa eri aihekokonaisuuksista ja NettiNapissa nuorilla on myös mahdollisuus kysyä mieltään askarruttavista asioista yksityisesti tai julkisesti.

Tavoite, tehtävä ja suhdeteoria

Nuorten tieto- ja neuvontatyön kasvatuksellinen tavoite on nuorten itsenäistymisen ja omatoimisuuteen tukeminen. Ammattitaitoisten työntekijöiden ohjaus, neuvonta sekä heidän tarjoama luotettava, monipuolinen tieto auttaa nuoria tekemään omaa elämänhallintaa tukevia valintoja ja päätöksiä. Ennakoivilla ja oikea-aikaisilla palveluilla voidaan ehkäistä ongelmien kasaantuminen.

Tieto- ja neuvontatyöllä tuetaan nuoria toimimaan itsenäisesti työ- ja henkilökohtaisessa elämässään sekä edistetään nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen toimintaan vastuullisina kansalaisina. Nuorten tieto- ja neuvontatyön tavoite on myös lisätä nuoren tietoa hänen mahdollisuuksistaan sekä edistää nuorten itsenäistymistä ja liikkuvuutta.

Nuorten tieto- ja neuvontatyön tehtävä on tukea nuoren yksilöllistä kasvua ja kehitystä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Nuorten tieto- ja neuvontatyössä nuoren on mahdollista toimia muiden nuorten kanssa muun muassa vertaistiedotustoiminnassa, joka vahvistaa osaltaan nuoren kuulumista ryhmiin ja omaehtoiseen toimintaan. Nuorten tieto- ja neuvontakeskus Nappi on mukana seudullisessa nuorten tieto- ja neuvontatyön verkostossa, jonka myötä myös oululaisilla nuorilla on mahdollisuus liittyä yhteiseen vertaisnuorisotiedotustoimintaan.

Nuorten tieto- ja neuvontatyössä nuoren kohtaaminen on keskiössä. Palvelu tarjoaa luotettavan aikuisen nuoren tueksi eri elämäntilanteissa ja kysymyksissä. Nuorten tieto- ja neuvontatyötä tehdään moninaisesti ja monialaisissa verkostoissa.

Tieto- ja neuvontapalveluiden alueellinen koordinointi

Nuorten tieto- ja neuvontatyön aluekoordinoinnin kohderyhmä ovat Oulun seudun nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijät. Aluekoordinoinnin tarkoitus ja tavoite on tuottaa lähitukipalveluita nuorten tieto- ja neuvontatyön alueellisille toimijoille. Aluekoordinaattori toimii tukena paikallisessa työssä, verkostoitumisessa sekä tieto- ja neuvontatyön kehittämisessä. Aluekoordinaattorin tavoite on tukea ja edistää myös nuorten osallistumista ja kuulemista yhdessä alueen toimijoiden kanssa.

Nuorten tieto- ja neuvontatyön aluekoordinoinnilla taataan nuorten tieto- ja neuvontatyön tekijöille mahdollisuus yhteisölliseen vuoropuheluun ja kehittämiseen. Samalla luodaan tila ammatillisen tietotaidon vaihtamiselle ja vertaistuelle. Aluekoordinoinnin keskeinen päämäärä on nuorten tieto- ja neuvontatyön hankkeissa kehitettyjen toimintojen juurruttaminen osaksi kuntien nuorisotyön palveluita.

Aluekoordinointi tarjoaa alueilla koulutuksia paikallista nuorten tieto- ja neuvontatyötä tukien. Koulutuksia järjestetään paikkakunta-/aluekohtaisesti toiveiden ja tarpeiden perusteella. Aluekoordinoinnin järjestämät koulutukset voivat liittyä esimerkiksi nuorten tieto- ja neuvontatyön menetelmiin, nuorten tietoteemoihin ja verkkopalvelun käyttöön.

Oulun seudun nuorten tieto- ja neuvontatyön aluekoordinaattori on myös ERYICAn tieto- ja neuvontatyön koulutuskokonaisuuksien kouluttajia, jolloin alueella voidaan järjestää JIMMY-, YIntro- ja Digital YIntro -koulutuksia. Nämä koulutukset järjestetään yhteistyössä nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatin kanssa.

Aluekoordinointialueita on kolme: Oulun seutu, Oulunkaari ja Kainuu, Pohjois- ja Etelä-Savo sekä Pohjanmaa, Keski- ja Etelä-Pohjanmaa. Aluekoordinointia rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Monialainen nuorisotyö

Oulussa monialaista nuorisotyötä tekee pääsääntöisesti Byströmin nuorten palvelut. Monialainen nuorisotyö tarjoaa palveluita silloin, kun nuori itse tai hänen läheisensä kokee tuen tarvetta jollain elämän alueella. Helposti saavutettavat palvelut on tarkoitettu oululaisille alle 30-vuotiaille nuorille. Byströmin nuorten palveluissa nuori saa tarvitsemansa yksilölliset monialaiset palvelut samasta paikasta.

Nuoren elämäntilannetta tarkastellaan kokonaisuutena. Yhdessä nuoren kanssa pyritään löytämään mahdollisuudet, joita hänellä on käytössään.

Palveluun voi tulla myös ilman ajanvarausta tai lähetettä. Nuori voi aluksi asioida anonyymisti, jolloin vaikeiden asioiden esille ottaminen on helpompaa. Asiointi palveluissa on nuorelle vapaaehtoista.

Tavoitteet

- Nuori saa kokemuksen kohdatuksi tulemisesta, kiinnostuksesta ja kunnioituksesta.
- Luottamus viranomaisiin kasvaa ja jatkossa asiointi helpottuu.
- Nuorelle mahdollistetaan onnistumisen kokemuksia ja tuetaan nuoren omien voimavarojen löytymistä ja vahvistumista.
- Pyritään vahvistamaan nuoren minäkuvaa (itsetunto, itseluottamus) ja selkeyttämään tulevaisuuden suunnitelmia.
- Tavoitteena on tukea nuorta oman elämänsä aktiiviseksi toimijaksi.

Nuoren suhde itseensä

- nuoren kokonaisvaltainen hyvinvointi paranee
- nuoren usko tulevaisuuteen ja itsetunto vahvistuu
- Luottamus omiin kykyihin lisääntyy

Nuoren suhde toisiin nuoriin

- nuori voi solmia uusia sosiaalisia suhteita ja saada vertaistukea

Nuoren suhde aikuisiin

- luottamus aikuisia kohtaan vahvistuu

Nuoren suhde palveluihin

- nuori löytää tarvitsemansa palvelut
- ymmärtää palveluiden sisällön
- nuorella on mahdollisuus vaikuttaa palveluiden sisältöihin ja toteuttamiseen

Menetelmät

Nuori saa tarvittaessa yksilö- tai työpariohjausta. Nuoren ja työntekijän välille on mahdollista muodostua luottamuksellinen asiakassuhde. Monialaisella työotteella varmistetaan nuoren kokonaisvaltainen palvelu.

Verkostoyhteistyötä tehdään esim. nuorille suunnattujen tapahtumien ja ryhmien järjestämisessä.

Nuoren suostumuksella otetaan lähiverkosto mukaan ohjaukseen. Alaikäisten kohdalla noudatetaan lainsäädännöllisiä velvoitteita.

Ryhmätoiminnoilla tuetaan nuoren sosiaalista vahvistumista sekä vuorovaikutustaitoja. Ryhmätoiminnoista nuori saa kokemuksen vertaistuesta.

Nuorten on mahdollista asioida myös sähköisiä palveluja käyttämällä tai puhelimitse.

Nuorella on mahdollisuus osallistua erilaisiin tapahtumiin ja infotilaisuuksiin.

Yhteistyötahot

Tärkeimmät yhteistyötahot Oulun kaupungin eri palveluyksiköiden lisäksi ovat TE-palvelut, Kela, Aluehallintovirasto, Poliisi, Puolustusvoimat, oppilaitokset, 3. sektorin toimijat, yritykset, ohjaamot ja seurakunnat.

Asiakassuhteen kesto

Keskimääräinen asiakkuuden kesto on kolmesta kuukaudesta kahteen ja puoleen vuoteen. Tämän lisäksi palvelua voi käyttää kertaluonteisesti. Asiakkuus määräytyy nuoren tarpeen mukaan ja asiakkuuteen voi palata.

Nuorten työpajatoiminta

Työpajatoiminnalla tuotetaan ja kehitetään nuorille tavoitteellisia työ-, yksilö- ja ryhmävalmennuspalveluja moniammatillisesti. Toiminnalla tuetaan nuoren hyvinvointia ja osallisuutta, autetaan eteenpäin elämän eri osa-alueilla sekä tuetaan koulutukseen ja työelämään hakeutumista.

Työpajoilla toteutetaan yksilön lähtökohdat huomioivaa sosiaalipedagogista ajattelumallia. Nuoren henkilökohtaisen ja ryhmäohjauksen sekä työtoiminnan avulla tuetaan nuoren kouluttautumista, työllistymistä ja elämänhallintaa. Lähtökohtana ovat nuoren henkilökohtaiset tarpeet ja nuoren oma aktiivinen toiminta.

Työpajavalmennukseen osallistuville määritellään yhdessä nuorten kanssa heidän lähtötasonsa mukaiset yleiset tavoitteet ja niiden edistymistä tukevat palvelusisällöt. Nuoren pajajakso muodostuu useista toimenpiteistä, joista kootaan hänen lähtötilannettaan ja tavoitteitaan vastaava palvelukokonaisuus.

Työpajatoiminnassa nuori saa yksilö- tai työpariohjausta. Nuoren ja työntekijän välille on mahdollista muodostua luottamuksellinen asiakassuhde. Kiireetön kohtaaminen, kuuntelu ja keskustelu ovat tärkeitä työmenetelmiä.

Yleiset tavoitteet

- Elämäntilanteen selkiytyminen
- Arjen taitojen vahvistuminen
- Jatkosuunnitelmien hahmottuminen
- Sosiaalisten taitojen kehittyminen
- Työ- ja toimintakyvyn kehittyminen
- Opiskeluvalmiuksien kehittyminen
- Koulutukseen motivoituminen ja valmentautuminen
- Peruskoulun loppuun suorittaminen
- Ammatinvalinnan selkiytyminen
- Keskeytyneiden opintojen jatkaminen
- Työelämävalmiuksien kehittyminen
- Työkokemus ja ammattitaidon kehittyminen
- Koulutukseen ja työelämään sijoittuminen

Menetelmät

- 1) **Työvalmennus** on työelämän valmiuksien, pelisääntöjen, taitojen opettamista ja oppimista sekä työ- ja toimintakyvyn edistämistä. Siinä nuori tekee tavoitteidensa mukaisesti pajayksikön toimialaan liittyviä työtehtäviä työvalmentajan ja/tai ohjaajan ohjauksessa. Työvalmennuksen tavoitteena on nuoren aktiivisuuden, toimintakyvyn, työkyvyn ja ammatillisten valmiuksien kehittyminen sekä kouluttautumis- ja työllistymispolun konkretisoituminen.
- 2) **Yksilövalmennus** on nuoren henkilökohtaista tukemista koulutukseen ja työllistymiseen sekä elämäntilanteeseen liittyvissä arkipäivän tarpeissa. Jokaisella nuorella on nimetty yksilövalmentaja, joka toimii yhteistyössä työvalmentajan kanssa ja nuoren tarpeita vastaavan monialaisen yhteistyöverkoston kanssa.
Yksilövalmennus tapahtuu kahdenkeskisinä keskusteluina, työvalmentajan kanssa tehtävänä pariohjauksena sekä yhteistyöverkoston avulla järjestettävänä palveluohjauksena.
- 3) **Työelämävalmennus** on nuorten työelämävalmiuksien ja työnhakutaitojen kehittämistä ja työllistämispolkujen rakentamista sekä nuorten saattamista työelämään.
- 4) **Palveluohjaus** on nuoren etua korostavaa koordinoitua yhteistoimintaa työpajan sekä eri hallinnonalojen ja organisaatioiden välillä. Palveluohjaajana toimii tavallisimmin yksilövalmentaja, joka vastaa nuoren palvelukokonaisuuden toteutumisesta ja on mukana asiakkaiden monialaisissa verkostoissa.
- 5) **Ryhmävalmennus** tukee nuoren henkilökohtaisten valmennussuunnitelmien toteutumista. Ryhmävalmennuksen keskeisiä tavoitteita ovat sosiaalisten taitojen kehittyminen sekä elämäntilanteen, hyvinvoinnin ja taitojen vahvistuminen. Ryhmävalmennus tapahtuu vaihtuvissa, eri teemojen ympärillä rakentuissa tapahtumissa, joihin osallistujat tulevat useimmiten eri työpajayksiköistä.
- 6) Työpajavalmennukseen sisältyy **koulutuksia ja kursseja**, joiden tavoitteena on tukea nuorten henkilökohtaisten tavoitteiden toteutumista, vahvistaa kansalaistaitoja sekä lisätä aktiivisuutta ja valmiuksia koulutukseen ja työelämään hakeutumisessa.
- 7) **Opintokäyntien ja tutustumisten** tavoitteena on tarjota tietoa työelämästä, selkiyttää ammatinvalintaa sekä kannustaa opiskelu- ja työpaikkojen hakemista. Opintokäyntejä ja tutustumisia järjestetään sekä yksittäisille nuorille että ryhmille. Nuorille voidaan järjestää myös yksilöllisiä 1 – 5 päivän koulutuskokeiluja tai tutustumisia ammatillisiin oppilaitoksiin.

- 8) Nuorella on mahdollisuus **korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja sekä täydentää puuttuvia opintojaan** pajajakson aikana ja käyttää siihen työaika. Työpajan keskeisin yhteistyökumppani arvosanojen korottamisessa on Nuorten Pajakeskuksessa toimiva Pajakoulu (Tiernan koulun Kajaanintullin yksikön työpainotteiset luokat). Pedagogisesta opetuksesta ja arvosanoista vastaa Pajakoulun erityisopettaja.
- 9) Nuorella on pajajakson aikana mahdollisuus **täydentää** aiempia kesken jääneitä **ammattillisia opintoja** sekä suorittaa ammatillisten tutkinnon osien näyttöjä. Jos nuoren tutkinto on melkein valmis, hän voi suorittaa puuttuvat opinnot pajalla ja saada tutkintonsa valmiiksi. Opintojen suorittaminen tapahtuu yhteistyössä ammatillisten oppilaitosten kanssa.
- 10) **Osaamistodistuksessa** arvioidaan nuoren ammatillista kasvua sekä työpajan työtehtävissä osoittamaa osaamista ammatillisen koulutuksen arviointikriteerien mukaisesti. Nuori voi hyödyntää osaamistodistusta oman harkintansa mukaan mm. pajajakson jälkeisissä opinnoissa sekä työpaikkaa hakiessaan.

Ammatillinen oppilaitos voi tunnustaa osaamistodistuksella todennettua osaamista nuoren myöhemmissä jatko-opiskeluissa. Myös työnantajat saavat osaamistodistuksesta konkreettista tietoa työtä hakevan nuoren työtaidoista ja työelämävalmiuksista.

- 11) **Opiskelu- ja työhyvinvointitodistuksessa** ovat nuoren pajajakson aikana suorittamat työhyvinvointikokonaisuuteen sisältyneet suoritukset. Opiskelu- ja työhyvinvointikokonaisuus voi sisältää liikuntaa, terveystietoa, itsenäisen asumisen ja omasta elinympäristöstä huolehtimisen taitoja sekä työelämä tietoutta. Kokonaisuudessa huomioidaan myös sosiaaliset taidot ja ryhmässä toimimisen valmiudet.

Ammatillinen oppilaitos voi tunnustaa todistuksessa todennettuja suorituksia ammatillisissa opinnoissa. Nuori voi hyödyntää opiskelu- ja työhyvinvointitodistusta osaamistodistuksen tavoin oman harkintansa mukaan.